

so se na skupni seji sestali vsi trije zbori škofjeloške občinske skupščine. Največ pozornosti so posvetili osnutku načrta družbenoekonomskega razvoja občine za obdobje do leta 1980. Imenovali so tudi nekatere odbore in nove funkcionarje.

29. septembra. — Škofjo Loko, hotel Transturist in muzej je obiskala skupina več kot 80 nizozemskih novinarjev. Obiskali so tudi Bohinj in Pokljuko. To naj bi prispevalo k povečanju obiska nizozemskih turistov v prihodnje.

Zbral Janez Eržen

OBČNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI

Občni zbor društva je bil 20. maja 1974 ob 18. uri v galeriji Loškega muzeja na gradu. Občnega zbora se je udeležilo več kot 120 članov in gostov.

Predsednik društva dr. Pavle Blaznik je pozdravil navzoče in še posebej goste Jožeta Stanonika, predsednika IS skupščine občine Škofja Loka, dr. B. Grafenauerja, predsednika Zgodovinskega društva za Slovenijo, Toneta Rakovca, predsednika zbora krajevnih skupnosti pri občinski skupščini Škofja Loka, Sava Sinka, predsednika kulturne skupnosti Škofja Loka in druge. S posebnim nagovorom se je spomnil umrlih članov ter še posebej poudaril, da je smrt v zadnjem mandatnem obdobju kosila in prizadejala težke izgube med častnimi člani, saj sta se poslovila kar dva, Lovro Planina in Stevo Sink, društvene vrste je zapustila soproga podpredsednika Marinka Planina in člani Jernej Dagarin, Franc Alič, Tine Hafner, Igor Sink, Dragica Vodeb in pisatelj Lojze Zupanc. Zbor je počastil njihov spomin z enominutnim molkom.

Nato je predsednik dr. Pavle Blaznik predlagal delovno predsedstvo, ki je bilo soglasno sprejeto v sestavi: dr. Branko Berčič kot delovni predsednik in kot člana France Planina in dr. Pavle Blaznik. Dr. Berčič je sporočil, da bo zapisnik pisal Andrej Pavlovec ter predlagal za overovatelja zapisnika Petra Pippa in Franceta Planino. Nato je predlagal dnevni red občnega zbora, ki je bil sprejet. Kot prvi je predsednik društva dr. Pavle Blaznik poročal o delu društva.

Poročilo predsednika

(Poroča dr. Pavle Blaznik)

Delovanje Muzejskega društva je bilo tudi v zadnji poslovni dobi izredno živahno. Razumljivo je, da je bilo težišče vsega muzejskega uveljavljanja v zvezi z loško tisočletnico, saj je prav Muzejsko društvo dalo pobudo za proslavo te znamenite obletnice, ki naj ne bi bila po-

svečena le trenutnemu, kaj kmalu v pozabo zapadlemu proslavljanju, marveč naj bi bila ob tej priliki zastavljena in po možnosti deloma tudi izvršena dela trajne vrednosti. Že na zadnjem občnem zboru sem z zadovoljstvom poročal, da potekajo zelo uspešno zlasti dela v tistih odborih, pri katerih odločilno sodelujejo člani Muzejskega društva. Danes lahko dam popolnoma konkretno sliko o tem, kaj je bilo v tej smeri napravljenega.

Če upoštevam kronološki red muzejskih izdaj, moram na prvem mestu omeniti knjigo Franceta Planine »Škofja Loka s Poljansko in Selško dolino«, ki je izšla v prvih dneh jubilejnega leta 1973 v založbi Odbora za proslavo tisočletnice Loke — žal v izrazito premajhni nakladi in je tako bilo že po nekaj mesecih treba misliti na novo izdajo, ki jo je založilo Muzejsko društvo, kar je bilo seveda povezano z nepredvidenimi stroški. — Točno po programu je proti koncu maja izšla knjiga »Škofja Loka in loško gospostvo« v obsegu 564 strani; knjigo je v nakladi 3000 izvodov založilo Muzejsko društvo. — V oktobru 1973 je bila publicirana v nakladi 2300 izvodov 389 strani obsegajoča knjiga »Selška dolina v preteklosti in sedanjosti«; knjigo je uredil France Planina, izdal jo je pa odbor Muzejskega društva v Železnikih. — Naštete muzejske izdaje odlično dopolnjuje publikacija »Selca nekdaj«, ki jo je v obsegu 108 strani napisala Olga Šmid in jo je izdalo Turistično društvo v Selcih. — Loškemu jubileju so bili sicer posvečeni še Loški razgledi, letnik 19, ki so izšli v povečani, slavnostni obliki v decembru 1972 z mnogimi preglednimi, sintetičnimi članki in v nakladi 1300 izvodov pod uredništvom F. Planine; leto nato je izšel 20. letnik, ki ga je uredil pravi ustanovitelj Loških razgledov dr. Branko Berčič. — Da približam loški jubilej širšim slojem, sem v drugi polovici 1972. leta v Glasu objavil 27 člankov pod naslovom »Ob tisočletnici loškega gospostva«.

Tem publikacijam stoje ob strani še druge izdaje, ki niso izšle v tesni povezavi z Muzejskim društvom. Predvsem je treba omeniti propagandno brošuro »Ob 1000-letnici Škofje Loke«, ki jo je uredil Lojze Malovrh in ki je skušala približati loško ozemlje in loško praznovanje interesantom v slovenskem, srbohrvatskem, angleškem, italijanskem in nemškem jeziku. — V okviru loške tisočletnice je lani izdal akademik dr. France Koblar »Loški pasijon«. — Lošk. tisočletnici je posvetil svojo knjigo »Zločin pri Lenartu« pisatelj Jože Vidic. — Od načrtovanih večjih publikacij ni izšla le načrtovana »Zgodovina NOB na območju občine Škofja Loka.« Upati je, da bo vsaj v doglednem času moč objaviti ustrezen zbornik.

Do neke meje je bilo poskrbljeno tudi za publiciteto objavljenih del. Tako je bila v marcu 1973 sklicana tiskovna konferenca, kjer je bilo govora o Koblarjevi in Planinovi izdaji, junija je bila na podobnem sestanku obravnavana knjiga Pavla Blaznika »Škofja Loka in loško gospostvo« ter delo Jožeta Vidica »Zločin pri Lenartu«.

Delo trajne vrednosti je opravljal tudi odbor, ki je imel na skrbi spomeniško varstvo in ga je vodil konzervator Milan Železnik. Prav ta dela spadajo med izrazito dolgoročne naloge. V veliki meri so bila ta opravila dokončana, sicer bo pa treba spomeniškovarstvena dela še pospešeno nadaljevati. Na gradu so bili odkriti novi elementi stare grajske arhitekture. Odkrite freske na Placu kažejo ogromno bogastvo, ki ga je doslej skrival belež in ki rekonstruirane dokazujejo, da ni Loka nekoč zaman slovela kot pisano mesto v slovenskem merilu. Pomembne rezultate je dalo tudi odkrivanje vhoda v mesto s poljsanske strani. Nadvse uspešno zastavljeno delo bo treba na vsak način z vso zavzetostjo nadaljevati. S strokovno opravljeno rekonstrukcijo bo postala Loka pravi biser in bo v tem pogledu daleč vodilna ne samo v slovenskem merilu. Odveč je poudarjati, kaj pomeni to v tujskem prometu.

Zanimanje za loško ozemlje naj bi poglobila tudi živa beseda. Tako je predsednik predaval v Bitnju o tolikanj zanimivi zgodovini ondotnega ozemlja, podobno je pa tudi v Žabnici govoril v nabito polni dvorani o preteklosti tega naselja. V pobratenem mestu Medicini v Italiji je predsednik predaval o zgodovini loškega gospostva in poslušalcem približal loško ozemlje s številnimi barvnimi

diapozitivi. Podpredsednik Fr. Planina je predaval odredu slovenskih tabornikov »Rod modrega vala« iz Trsta in Gorice o Loki in njenem ozemlju, ki ga je poslušalcem približal s številnimi slikami.

Za Škofjo Loko so se v jubilejnem letu zanimali tudi zunanji krogi. Lani 18. maja so mesto obiskali juristi graške fakultete v spremstvu mnogih profesorjev ljubljanske juridične fakultete. Predsednik jim je v kratkem referatu približal Loko in njen teritorij in jim nato na mestu samem in v muzeju pokazal največje loške znamenitosti. — Loškemu jubileju so poklonili pozornost slovenski zgodovinarji, ki so Škofjo Loko izbrali za kraj svojega XVI. zborovanja. Referati prvega dne so bili v celoti posvečeni samo loškemu ozemlju. Mimo predsednika so referirali še Ivan Jan, France Planina, ravnatelj Loškega muzeja Andrej Pavlovec in kustos Vinko Demšar. — Podobno kot slovenski zgodovinarji so tudi slovenski slavisti izbrali Škofjo Loko za svoje zborovanje. — Posebne pozornosti pa je bila Škofja Loka deležna v letošnjem letu, ko je bilo malo mesto prizorišče mednarodnega zborovanja zgodovinarjev mest, ki so prišli v Škofjo Loko iz 19 držav; najdaljšo pot je pač napravil Japonec. V začetku zborovanja jih je predsednik Muzejskega društva seznanil z loškim ozemljem in njegovo preteklostjo.

Organizacijsko je odbor ubiral pot, ki ji je že doslej uspešno sledil skozi dolga desetletja. Tekoče zadeve je reševal na rednih mesečnih sejah, ki jih je bilo od ustanovitve društva do danes nič manj kot 303. Jubilejno leto je z vrsto prireditvev po obsežnem loškem ozemlju zanimanje za društvo še bolj poglobilo in tako se je število članstva dvignilo na ok. 850. Tesno kot doslej sta bili z matičnim društvom povezani obe podružnici — v Železnikih in Žireh, ki sta bili redno zastopani na društvenih sejah, kjer smo z zglednim soglasjem reševali skupne probleme. Oba pododborna sta mnogo pripomogla, da so se Loški razgledi tako zasedrali tudi v obeh dolinah, predvsem pa sta glavno skrb posvečala vprašanju muzejskih zbirk v Železnikih in Žireh. Skrbno urejena muzejska zbirka v Železnikih vzbuja pozornost ne le med domačini; z velikim zanimanjem so jo obiskovali tudi tujci — med njimi številni inozemci. — Tudi zbirka v Žireh je zažive-la. Sredi julija lanskega leta smo se na posebnem sestanku na kraju samem podrobno dogovorili o postavitvi predme-

tov, 14. oktobra pa je bila zbirka slavnostno odprta.

Povezavi članstva služijo tudi muzejski izleti, ki jih večkrat na leto organizira podpredsednik Fr. Planina. Čeprav je bilo takih izletov že nekaj desetlin, zna organizator vedno znova najti nove kombinacije. Tako so si udeleženci ogledali lani na prvem izletu na poti proti skrajni zahodni meji vasi Breginj, muzejsko zbirko v Železnikih, dalje Gregorčičevo Vrsno, na povratku pa so se ustavili v Kobaridu in obiskali ondoto knostnico. — Naslednji izlet je bil usmerjen proti Beli Krajini. Spotoma so obiskali spomenik na Urhu, Valvasorjev Bogenšperk, Dolenjski muzej v Novem mestu in seveda Belokranjski muzej v Metliki. — Še istega leta je loške muzealce vodila pot v Trst in Oglej, kjer so se zaustavili zlasti v ondoto baziliki. Letošnji izlet nas je vodil na Lisco, spotoma smo se pa seznanili zlasti s stiškim samostanom in z znamenitostmi v Št. Vidu, Mirni in Mokronogu. Spretno, skrbno pripravljeno vodstvo priteguje leto za letom širok krog hvaležnih muzealcev, ki podrobneje spoznavajo našo domovino in njegovo sosedstvo, za kar naj se organizatorju Planini tudi na tem mestu prisrčno zahvalim.

Kot prejšnja leta je bil odbor Muzejskega društva tudi v zadnji poslovni dobi tesno povezan z Loškim muzejem. Povezava je bila dana že s samimi funkcijami. Odbor namreč sestavlja strokovni svet muzeja, ravnatelj muzeja je pa opravljal funkcijo društvenega tajnika. O muzeju in njegovih zbirkah bo podrobneje poročal ravnatelj, na tem mestu naj bo samo omenjeno, da so bila v zadnjem času opravljena mnoga gradbena dela ne samo na grajskem dvorišču, pač pa tudi v samih muzejskih prostorih. V zvezi s tem je prišlo do bistvenih preureditev glede namestitve zbirk, ki so postale dostopne obiskovalcem prav v zadnjih dneh.

Ločeno od muzeja deluje loški arhiv kot samostojna ustanova, ki je pa najtesneje povezana z muzejem, iz katerega je izšla. Vse kaže, da se bo končno dragoceno arhivsko gradivo, ki raste iz leta v leto, moglo preseliti iz dosedanjih povsem neustreznih namestitve v nove prostore — v bivšo nunsko kaščo pod gradom. Tam šele bo moglo postati dostopno gradivo v ustrezni meri, ki se v največji meri nanaša na novejšo dobo. Ob taki preureditvi bi bilo samo želeli, da bi prišlo do sistematične obdelave zgo-

dovinskega razvoja na loških tleh iz časa, ki še čaka na zgodovinarje.

Upam, da je iz poročila razvidna živahna dejavnost društva ne samo v ožjem muzejskem okolju, pač pa tudi v javnem življenju na celotnem loškem ozemlju. Doseženi uspehi so plod nesebičnega prizadevanja društvenih delavcev, ki se jim za sodelovanje prisrčno zahvaljujem. Seveda je zahtevalo društveno delo tudi izdatna sredstva. Zato mi je v prijetno dolžnost, da se iskreno zahvalim skupščini občine Škofja Loka, kulturni skupnosti ter številnim delovnim kolektivom za vso podporo z željo, da ostanejo Muzejskemu društvu naklonjeni tudi v bodoče.

Tajniško poročilo

(Poroča Andrej Pavlovec)

Tako kot občni zbor 25. septembra 1972 obsega tudi to poročilo obdobje 18. odborovih sej, in sicer od 285. do 303. seje, torej čas 19 mesecev, ali točneje, čas od oktobra 1972 do aprila 1974. Na prvi seji odbora Muzejskega društva po občnem zboru 20. oktobra 1972 se je konstituiral novi odbor društva takole: predsednik je ostal še naprej dr. Pavle Blaznik, podpredsednik France Planina, ki je bil hkrati tudi urednik Loških razgledov, blagajnik Jože Krašovec, gospodar Rajko Brank, dočim pa je bilo tajnikovo mesto prosto in je posle tajnika prevzel na novembrski seji Andrej Pavlovec. Odborniki so postali dr. Branko Berčič, Jeja Jamar-Legat, Janko Krek, Dušan Ogrižek, Peter Pipp in Franci Štukl. Člani nadzornega odbora so bili v tem obdobju Ivo Plestenjak, Evgen Burdych in Blaž Gortnar. Pododbor iz Železnikov sta zastopala v odboru Muzejskega društva poleg Blaža Gortnarja Ljodje Tolar in Jože Šturm, iz Žirov pa Alfonz Zajec. Zastopnik Zveze združenj borcev NOV je bil France Vidmar, šolstvo pa je zastopala Sonja Rojic. Ob tem bi rad poročal, da smo na zadnjem občnem zboru ugotavljali, da vso mandatno dobo nismo videli zastopnikov šolstva in ZZBNOV, LRZSV pa le po službeni dolžnosti. To stanje se je v zadnji mandatni dobi bistveno izboljšalo, saj sta predstavnika šol in ZZBNOV redno prihajala na seje, dočim pa se je ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo udeleževal le tistih sej, na katerih je odbor razpravljal o važnih spomeniškovarstvenih posegih.

Ker je podobnost v delovanju društva s prejšnjim obdobjem tolikšna, da bi se

poročilo skoraj ponavljalo, sem se odločil v tem poročilu občni zbor opozoriti na nekatera dejstva, ki naj bi prikazala delo Muzejskega društva še pod drugačnim zornim kotom, kot smo bili doslej vajeni. Da pa bi vendarle ne zašel v skrajnost, naj omenim, v čem je omenjena podobnost. Tako v prejšnji kot v sedanji mandatni dobi je odbor obravnaval ob osemnajstih sej kar na štirinajstih vse v zvezi z Loškimi razgledi, redno so odborniki poslušali poročila ali pa razpravljali o delu pododborov in muzeja, v letu 1973 je bilo skoraj na vsaki seji v tej ali oni zvezi obravnavano delo v zvezi s tisočletnico, kjer je bilo govora vse od konkretnih razprav o proslavi in spomeniškovarstvenih posegih pa do tiskanja publikacij in drugih tekočih zadev; mimo tega pa so delo odbora prepletali idejni načrti za bodoče delo in za razno problematiko. Večkrat se je iz točke dnevnega reda pod naslovom slučajnosti izkristaliziralo povsem konkretno delo, ki je že opravljeno (na primer odločanje o letnem prizorišču na vrtu), ali pa so se ideje prevesile v tisto fazo, ko že postajajo konkretne naloge (npr. ideja o tiskanju vodnikov po kulturnih spomenikih in drugo).

Da pa bi lahko opozoril na že omenjena dejstva, moramo naš pogled usmeriti nekoliko v zgodovino samega društva, v njegov razvoj. Že zelo daleč so tisti dobri stari časi, ko je bilo društveno poslovanje res samo prostovoljno in ki bi ga lahko ilustrirala anekdotična primerjava z blagajniškim poslovanjem, ko je lahko blagajnik imel vse svoje premoženje v kartonski škatli in je vanjo vlagal račune in jih izplačeval z gotovino. Danes so ti posli presegli za društvo, ki posluje na prostovoljni bazi, vse meje; zahteve so vse večje, posebno še, če se samo spomnimo, v kakšne projekte se je spuščalo društvo. V tej mandatni dobi smo izdali dva letnika Loških razgledov, stroški pa so bili blizu dvajsetih starih milijonov; izdali smo knjigo dr. Pavleta Blaznika »Škofja Loka in loško gospodarstvo« v vrednosti 24.000.000 st. dinarjev; pododbor v Železnikih je izdal svojo publikacijo »Zbornik Selške doline«, muzej je izdal vodnik po muzejskih zbirkah kot ponatis iz knjige Franceta Panine »Škofja Loka z okolico«; odbor je sodeloval — posebno še komisija za tisk — pri izdaji skoraj vseh publikacij ob tisočletnici. Natisnili smo tudi nove članske izkaznice in prejeli za Loške razglede Prešernovo nagrado gorenjskih občin; isto

nagrado je prejel tudi avtor Loške zgodovine dr. Blaznik in še nagrado Kidričevega sklada. Vse to smo zmogli, toda pri delu ob tem so se pojavljale seveda tudi pomankljivosti samega tajniškega poslovanja, če samokritično preglemam celotni položaj. Te napake v poslovanju pa izvirajo po eni strani prav iz številnih nalog, ki jih ima društvo, na drugi strani bi lahko trdil, da tudi iz preobremenjenosti posameznikov, ki so odgovorni za določeno nalogo; vse pa bi lahko potekalo v normalnejših pogojih, če bi bila v muzejski upravi zaposlena oseba, ki bi opravljala tajniške posle za muzej in hkrati tudi za društvo. Zato je način poslovanja še vedno približan staremu sistemu, ki pa bi moral biti sodobnejši in ekspeditivnejši, če bomo hoteli, da bomo zadostili vsem normam sodobnega trgovanja. Da, točno je, kar sem rekel: trgovanja; kajti z založniško dejavnostjo, ki je postala že ena glavnih nalog društva, je povezano tudi prodajanje naših publikacij s ponudbo in ne samo z naročili.

Bistven premik v delovanju Muzejskega društva je prav v zadnjem času izredno povečana aktivnost za pridobivanje novih članov in za skrb za stike s člani. Poleg izletov pod vodstvom podpredsednika Planine je društvo pravzaprav imelo edini stik s člani le ob vsakoletnem izidu Loških razgledov. Zato je odbor na več sejah razpravljal o tem problemu in sprejel smernice za bodoče delo. Iz teh smernic je vredno omeniti željo, da bi društvo imelo tako ali podobno kot že včasih v delovnih kolektivih, krajih in krajevnih skupnostih svoje zaupnike, poverjenike ali kakorkoli jih že imenujemo, ki bi skrbeli za povezavo med tistim okoljem, kjer živijo in delajo ter razširjali muzejsko misel. S tako mrežo zaupnikov bi ne bilo težko kadrovati delegate v najrazličnejša družbena politična telesa od krajevnih skupnosti navzgor, kar bi predstavljalo trdne temelje za delovanje društva in v svojem globljem bistvu navsezadnje predstavljalo obliko delovanja društva, ki je že bila nekoč realizirana v manjšem obsegu, sedaj pa bi bila v večjem, širšem in v duhu političnih potreb današnjega časa. S tako izpolnjeno shemo bi društvo moglo zadostiti povezavi po horizontalni smeri, ali drugače povedano: med samim članstvom v najširšem spektru, ter po vertikalni smeri, kjer bi se povezovalo poleg že omenjenih krajevnih skupnosti in delovnih kolektivov še z

raznimi organizacijami in društvu predvsem pri tistem delu, ki terja skupne interese, med katerimi je prav gotovo na prvem mestu razširjanje kulture in dogovarjanje na podlagi načrtov za njeno širjenje.

Na tak način bo treba v bodoče utrjevati tisti temelj in na njem dograjevati osnovno misel Muzejskega društva, ki je bila in bo še naprej vodilna in ki se je vse od ustanovitve društva tako lepo razvija med občani: Zgodovina ni nekaj tujega, to je del nas samih. Navezanost na Loko in na vse loško ozemlje prav gotovo ni zrasla sama iz sebe, ampak je vzrok tej navezanosti prav dosedanje delovanje društva v tem prostoru. Prvotni društveni namen ustanoviti muzej, zanj zbrati dovolj predmetov, muzej spraviti v življenje, mu dati ime in renome, je že zdavnaj dosežen. Objavljati pričevanja o preteklosti in ujeti trenutek sedanjosti, spremljati razvoj, dopolnjevati sliko, ki jo kaže muzej, to ustvarjamo z Loškimi razgledi. Razširiti članstvo in se z njim še bolj povezati, biti prisoten pri nastajanju novega, da bi lahko bili ponosni na to, kar nastaja, in hkrati čuvati staro, to pa je v bistvu naloga društva danes. Analitična ocena pa nas opozarja, da brez tistega dela v društvu, ki je bilo opravljeno vse doslej, ne bi bilo mogoče izpeljati zastavljene akcije v bodoče.

Blagajniško poročilo

(Poroča Jože Krašovec)

Dohodki in izdatki v obdobju od zadnjega občnega zbora so sledeči:

Dohodki: za članarino in drugi prejemki skupaj 12.799,82 din, za revijo Loški razgledi 82.591,80, za oglase raznih podjetij 100.450,10, dotacije Kulturne skupnosti 168.578,25, za revijo, knjige, zgodovino loškega gospostva 105.508,85, skupaj vseh dohodkov 469.928,82 din.

Med zgoraj navedenimi prejemki so upoštevani tudi zneski skupaj 1.847,60 din kot povračilo od prirejenih muzejskih izletov.

Izdatki: za tisk Loških razgledov in zgodovine loškega gospostva 243.173,30 din, honorarji za Loške razglede (2-krat) in zgodovino loškega gospostva 155.918,40; ostali honorarji in drugi stroški 36.303,95, pododbor Muzejskega društva Železniki 15.000,00, skupaj vseh izdatkov 450.458,65 din.

Rekapitulacija: skupni doh. 469.928,82, skupni izdatki 450.458,65, ostane saldo 19.470,17 din.

Na navedeni saldo pa nam dolgujejo še razna podjetja, ustanove, šole in drugi, kljub opominom, za oglase 20.450,00 din, za Loške razglede 3.019,00, za zgodovino loškega gospostva 23.312,70, skupaj 46.781,70 din.

Ob koncu svojega poročila predlagam občnemu zboru, da sklepa o povišanju članarine Muzejskega društva od dosedanjih din 5 na din 10 za člane in za ustanovne člane ustanovnine na 1.000 din. Prosim, da občni zbor o navedenem predlogu sklepa in predlagani sklep odobri.

Poročilo pododbora Železniki

(Poroča Lojze Tolar)

V letošnjem letu poteka deseto leto, odkar je bil ustanovljen pododbor Muzejskega društva. Tej obletnici pa moramo vsaj uvodoma posvetiti nekaj preteklih dejstev. Razlog za ustanovitev pododbora je bila poživitev muzejske dejavnosti, ki je v kraju že obstajala, pa je zaradi neurejenih razmer zamrla. Novo ustanovljeni pododbor si je v takratnih razmerah zadal nalogo, da zbere, ponovno uredi in zboljša že obstoječo zbirko o železarstvu v Železnikih. Spoprijel se je z vsemi težavami in že leta 1968 pripravil prvo razstavo gozdno-lesne dejavnosti v Selški dolini. Naslednje leto pa je bilo kronano z uradnim odprtjem muzeja v Železnikih, v katerem so bile urejene sledeče zbirke: železarska, gozdno-lesna in sodarska. V naslednjih letih, ko je službo vodiča prevzela Tonika Ramovš, pa se je uredila še čipkarska zbirka. Ob vseh teh delih na zbirkah pa pododbor ni zanemarjal muzejske stavbe, ki smo jo prevzeli v zelo slabem stanju. Ob velikem angažiranju pododbora, ob pomoči Krajevne skupnosti in delovnih kolektivov nam je uspelo prenoviti celotno ostrešje.

Dasiravno ob ustanavljanju zbirke pododbor ni bil deležen večje podpore prebivalstva, pa so se razmere po uradni otvoritvi zbirke bistveno spremenile. Od le desetih članov matičnega društva se je po prizadevanju pododbora članstvo pred dvema letoma povečalo na 104. Danes pa imamo registriranih že 168 članov. S povečanjem članstva pa se je tudi močno razširila prodaja publikacije Loški razgledi.

Bolj podrobno poročilo pa naj zajame delo pododbora od zadnjega občnega

zbora, ki je bil v septembru 1972 leta. V tem obdobju se zbirke niso bistveno spremenile, dopolnjene so bile le posamezne makete in dodani na novo pridobljeni eksponati. V tem obdobju je pododbor dobil v upravljanje gospodarsko poslopje ob Plavcovi hiši. To poslopje je bilo v zelo kritičnem stanju. Po mnogih posvetovanjih smo se odločili, da ga usposobimo za razstavne prostore. S skromnimi sredstvi nam je v prvi fazi uspelo popolnoma obnoviti ostrešje stavbe. Za pomoč pri obnovi se moramo zahvaliti Turističnemu društvu Železniki, ki nam je s precejšnjo dotacijo omogočilo izvedbo te akcije.

Čeprav je bil pododbor zavzet z gradbenimi deli, pa ostala muzejska dejavnost ni zamrla. Ob praznovanju tisočletnice loškega gospostva je pododbor izdal zbornik »Selška dolina v preteklosti in sedanjosti«. Ta zbornik je sad velikega prizadevanja našega člana in soustanovitelja Nika Žumra, ki je ob sodelovanju Franceta Planine zbral in uredil celotni zbornik. Obenem je navdušil vse delovne organizacije v Selški dolini, da so finančno omogočile izid publikacije.

V preteklem obdobju smo imeli muzejsko zbirko vedno odprto od 1. maja do 30. oktobra, najavljenim skupinam pa smo omogočili ogled tudi izven tega časa. Obisk naših zbirk je bil iz leta v leto večji. Iz ok. 2000 pred petimi leti se je obisk dvignil na ok. 6000 obiskovalcev v lanskem letu. Obiskovalci se z našo zbirko zelo pohvalijo, najbolj pa jih presenečajo makete, ki dinamično prikazujejo delo v preteklosti.

Z navedenim je pododbor 10-letno delo opravičil, zato tudi v bodoče načrtuje nova dela, kot so: nadaljnja izboljšava v vseh zbirkah, ureditev nove zbirke o skrilni kritini, vztrajno zbiranje vseh zgodovinsko-tehničnih eksponatov itd. Bodoče delo pa nam najbolj hromi pomanjkanje prostorov. Vse drugo nadstropje v Plavcovi hiši namreč zasedajo stranke, tako da je vsako povečanje zbirke onemogočeno.

Za uspehe pri dosedanjem delu se moramo zahvaliti matičnemu društvu v Skofji Loki, občinski skupščini Skofja Loka, krajevni skupnosti Železniki in vsem podjetjem v Selški dolini. Tudi v bodoče želimo podobnega sodelovanja. Čutimo pa pomanjkanje zanimanja in sodelovanja družbenopolitičnih organizacij v samem kraju, ki razen turističnega društva ne kažejo zanimanja za našo de-

javnost. Tega sodelovanja smo si že želeli in si ga želimo tudi v bodoče.

Ob koncu naj k našemu poročilu dodamo še stavek, ki so ga v našo muzejsko knjigo napisali obiskovalci iz Zagreba: »Ta muzej in ta kraj prikazuje, da se lepša bodočnost lahko gradi edino le na bogati in neprekinjeni tradiciji.« Te besede pa morajo biti nam vsem spodbuda in vodilo za nadaljnje delo.

Poročilo pododbora Žiri

(Poroča Alfonz Zajec)

Preteklo obdobje je bilo v znamenju tisočletnice Skofje Loke. Mnoge prireditve so nosile ta pečat in mnoge od teh so bile pripravljene prav za to priložnost. Člani pododbora Muzejskega društva v Žireh smo se pridružili praznovanju tako, da smo odprli javnosti zbirki čevljarstva in čipkarstva. Sprva smo menili, da bi najprej pokazali zbirko čipk, ker je materiala zanjo dovolj na voljo, za obe zbirki pa je prostora premalo. Na razširjenem sestanku s člani odbora iz Loke smo prišli do mnenja, da je v Žireh pomembnejše čevljarstvo in da bi kazalo prej pripraviti čevljarstvo zbirko. Končno smo osvojili sklep, da naj se pripravita obe zbirki v razpoložljivih prostorih. Zbirki bosta res nepopolni, vendar za začetek pravi temelj, na katerega bo lahko zidati in iz navidežno nepomembnih posameznih kosov sestaviti pregleden mozaik preteklosti. Ob postavitvi smo takoj ugotovili, da je prostora dosti premalo. Pri čevljarski zbirki smo izbrali primerke, ki v glavnem prikazujejo zgodovinski del, ne pa načina izdelave. Pri čipkah pa smo se morali zadovoljiti z vzorci, ki so prevladovali do prve svetovne vojne, ne pa po njej. Zanimivost je prav tu, ker se vzorci od idrijskih razlikujejo. Vzrok temu je novo tržišče, ki ga je narekovala meja med Idrijo in Žirmi. V zvezi s tem sem dolžan zahvalo domačinu Danetu Primožiču, ki je ostal zvest obljubi, dal na vpogled ter sam razmestil klekljane vzorce. Enako zahvalo tudi matičnemu društvu za vso strokovno in materialno pomoč. Se bi lahko našteval podjetja in posameznike, ki so dane obljube vestno izpolnili, vendar naj velja skupna zahvala vsem. Zbirki sta bili slavnostno odprti 14. oktobra in bili do 15. novembra odprti vsak dan. V tem času se je zvrstilo preko 600 obiskovalcev. Sedaj je zbirka odprta le ob nedeljah, po predhodnih

sporočili pa vsak dan. To bodi dovolj o zbirki!

Dotakniti se moram prostorov, ki naj bi bili še na voljo. Še vedno naletimo na nerazumevanje odločujočih organov, ki dajejo to dejavnost v nemar in rešujejo brez vednosti in soglasja stvari, ki niso v prid družbi, temveč posameznikom, kar pa bi z obojestranskim dogovorom utegnili urediti v obojestransko korist.

Še besedo o članstvu in Loških razgledih. Odkar smo teritorialno priključeni Loki in z ustanovitvijo pododbora društva je v Loških razgledih več članov, ki direktno zadevajo naš kraj, zato se število članov počasi večja. Kmalu po ustanovitvi pododbora je bilo 20 članov društva, ob drugem občnem zboru smo ugotovili 36 članov, danes, ko v tretje prisostvujemo občnemu zboru, je število naraslo na 48. Prav tu bo treba posvetiti več pozornosti tistim, ki žele zvedeti kaj več o svojem kraju in ljudeh.

Poročilo, ki sem ga podal, ni zajelo mnogih podrobnosti, ki so se pojavljale ob našem delu. Te smo reševali skupno na sestankih tu na gradu. Poudariti sem hotel le to, da za nas ni tisočletnica Loke bila le kratkotrajna proslava zaokroženega zgodovinskega datuma, temveč začetek, rojstvo novega obdobja za žirovsko kotlino.

Poročilo o delu Loškega muzeja

(Poroča Andrej Pavlovec)

Ker je bil zadnji občni zbor jeseni leta 1972, pričujoči pa je spomladi, ostane poročevalcu na voljo praktično samo obdobje enega leta, ali točneje: v svojem poročilu o delu muzeja se bom omejil samo na leto 1973, ker se je poročilo na zadnjem občnem zboru dotaknilo vseh pomembnih zadev iz leta 1972. Čeprav praznuje Loški muzej letos 35-letnico svojega obstoja, ne bom našteval razvojnih faz niti ne uspehov in drugih dogodkov iz tega časa. Veliko je bilo o tem že napisanega pa tudi razstava v letu 1973, ki je prikazovala delo Muzejskega društva in razvoj Loškega muzeja, je vsebovala dovolj podatkov, mikavnih primerjav in zanimivih ugotovitev, od katerih je prva gotovo še najbolj pomembna ta, da je za razvoj muzeja še posebnega pomena tesno sodelovanje z Muzejskim društvom v Škofiji Loki, ki kot nekdanji ustanovitelj muzeja še vedno bdi nad strokovnim in splošnim kulturnoprosvetnim poslanstvom muzeja in muzejske

misli sploh. Poleg tega sodeluje muzej z družbenopolitičnimi organizacijami, društvi in seveda še posebej s sorodnimi ustanovami doma in v tujini, ko se je prav v letu 1973 začelo tesno sodelovanje z muzejema v pobratenih mestih Smederevska Palanka in Medicina. Posebno pozornost posveča muzej tudi svoji strokovni knjižnici, ki jo dopolnjuje z zamenjavami za Loške razglede in z nakupi; za knjige smo v letu 1973 dali 13.697 din. Tako se je fond strokovnih knjig bistveno povečal, čeprav porabljen na vsota še vedno ne zadostuje za vse potrebe.

Personalno je muzej v letu 1973 povečal število zaposlenih samo z izpopolnitvijo enega delovnega mesta: stalno je bil nastavljen hišnik, ki je vse doslej bil zaposlen samo honorarno. Tako šteje muzej sedaj pet redno zaposlenih, s honorarci pa opravljamo dežurno službo in v enakem odnosu imamo še računovodstvo in snažilko. V upravi ni nobenega redno zaposlenega in opravljamo vso administracijo sami, se pravi vsak strokovni uslužbenec zase. Tako smo upravne stroške spravili na minimum.

V razvoju in rasti ustanove pa se ob kontinuiranem delu seveda pojavljajo problemi, ki nadaljevanje dela, predvsem strokovnega, zavirajo. Eden glavnih zaviralnih momentov je vzdrževanje stavbe, kjer smo prav v letu 1973 naleteli na izjemne težave. Ob delih za renovacijo zbirke, se je vdrl strop v eni razstavnih sob in ker ni bilo nikjer nikakršnega fonda za takojšen poseg oziroma obnovu, je moral biti muzej vse od 15. avgusta naprej zaprt za obiskovalce. Veliko očitkov je ustanova morala preslišati, ker se je to zgodilo prav ob praznovanju 1000-letnice. Poleg tega pa je bil muzej še materialno oškodovan za vstopnino. Ko že ravno obravnavamo vstopnino, je potrebno naglasiti, da je muzej, kljub temu, da je bil odprt samo sedem in pol mesecev, v letu 1973 obiskalo 17.039 oseb, na desetih razstavah pa je bilo 14.426 obiskovalcev ali skupaj 31.465 obiskovalcev. To že kar lepo govori o slovesu muzeja, ki ga kazi samo dejstvo, da muzej ne more s finančnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago, obnavljati stavbe gradu tekoče, še večji problem pa je, če se zgodi kaj nepredvidenega, tako kot je bilo na primer s stropom v eni razstavnih sob. Toda kljub težavam smo dosegli vsaj delen uspeh, ko smo preselili upravne prostore v adaptirani spodnji del zahodnega trakta, ki smo ga obnovili že v letu 1972. Poleg te-

ga je v muzeju vse pripravljeno za rekonstrukcijo zbirke, ki jih bomo odprli 1. maja 1974.

Kako smo gospodarili v letu 1973, naj pokaže naslednja slika: z dotacijo kulturne skupnosti Škofja Loka v višini 431.000 din in z dotacijo za obnovo zbirke s strani republiške kulturne skupnosti v višini din 101.325 ter z lastnimi dohodki od vstopnine, najemnine, oglasov in drugega v višini din 67.999,05 pa še z izrednimi dohodki 1.176,80 din smo pridobili 601.527,85 din dohodka (v letu 1972 din 584.329,20). Vseh izdatkov je bilo v letu 1973 573.220,90; od tega za osebne dohodke 321.832 din ali 56,14 % od celotne vsote. Tu je dosežen dvig proti letu 1972, ko je OD predstavljal 45 % celotne vsote izdatkov, zaradi samoupravnega sporazuma, po katerem so se uredili osebni dohodki delavcev v muzeju, poleg tega pa smo še redno zaposlili hišnika, tako da povišanje osebnih dohodkov procentualno ni veliko. Za funkcionalne izdatke smo porabili 104.489 din ali 18,23 odstotkov (v 1972. letu 17,89 %) od celotne vsote izdatkov. Za operativne izdatke je šlo 106.947 din ali 18,66 % (v 1972 letu 15,68 %), za investicijsko vzdrževanje pa 39.950,50 din ali 6,97 % (v 1972. letu 21,28 %). S tem je prikazano, da skuša muzej povečati finančna sredstva za funkcionalno dejavnost, ki je bistvenega pomena za delo, predvsem za strokovno delo.

Razprava

Pred razpravo o poročilih je pozdravil občni zbor Muzejskega društva dr. Bogo Grafenauer v imenu Zgodovinskega društva za Slovenijo, katerega član je tudi Muzejsko društvo. Še posebej se je zahvalil društvu za vso pomoč pri organizaciji zadnjega zborovanja zgodovinarjev v Škofji Loki, nato pa nadaljeval, da smo iz javnih občil bili seznanjeni, da se poslavlja prva generacija vodilnih mož v društvu, ki so spravili društvo do neslutnih višin in brez katerih ter še posebej predsednikovega dela na zgodovinskem področju sploh ne bi bilo možno proslavljanje tisočletnice Loke v letu 1973. Prav to leto je pokazalo, da zgodovina ni nikakršen strah, temveč da je v Loki prav zaradi delovanja društva nekaj živega, živ kontakt med preteklostjo in sedanjostjo. Nato je še Jože Stanonik, predsednik IS SO Škofja Loka, v pozdravnem nagovoru dejal, da je bilo preteklo obdobje delo društva izredno uspešno, kar lahko ocenjuje vsak iz

med prisotnih. Zaželel je, da bi društvo še naprej tako plodno delovalo in čestital ob dosedanjem uspešnem delu.

Dr. France Leben se je prvi prijavil k razpravi s pripombo, da v nobenem poročilu ni zasledil sporočila o nagradi Kidričevega sklada, ki jo je prejel dr. Pavle Blaznik za svojo knjigo Škofja Loka in loško gospodstvo. Avtorju je čestital v imenu vseh prisotnih na občem zboru. Nato se je razprava dotaknila še vprašanja, kako pritegniti v društvene vrste čimveč delavcev v proizvodnji. Delovni predsednik dr. Berčič je opozoril člane na predlog blagajnika o povečanju članarine na 10,00 din letno in 1.000,00 din za ustanovnega člana. Ta predlog je bil soglasno sprejet. Lojze Malovrh je na vprašanje, zakaj je muzej odstranil prirodoslovno zbirko, dobil odgovor, da je to samo začasna rešitev, dokler se ne bo arhiv selil v nove prostore in da bo muzej v letu 1975 razstavil izpopolnjeno prirodoslovno zbirko. Na vprašanje Janke Kreka, kaj je z ruševinami na Kranclju, je odgovoril predsednik dr. Blaznik, da žal rekonstrukcija ni bila najbolj posrečena rešitev, ker so bile takrat tudi zahteve spomeniškovarstvene službe drugačne od današnjih, ki predvidevajo samo ohranitvene posege in ne tudi rekonstrukcij, pa je povsem razumljiva tudi naša napaka. Prav ureditev ruševin Kranclja so ena izmed nalog društva v bodoče. Nuša Komatar je opozorila na tradicijo mlinov v Škofji Loki in še predvsem na Krevsov mlin, ki bi ga morali na nek način ohraniti. Dr. Berčič se je zahvalil za opozorilo in sporočil, da bo to v evidenci. France Planina je sporočil udeležencem, da je društveni odbor sprejel Joko Žigona za ustanovnega člana, ker je poklonil društvu gozd v Hrastnici. S tem sporočilom je predsedstvo končalo razpravo z željo, da bi kritične misli in sugestije sporočali društvu ne samo na občem zboru, temveč kadar koli.

Poročilo nadzornega odbora

(Poroča Ivo Plestenjak)

Član nadzornega odbora Ivo Plestenjak je pregledal društveno stanje. Pri tem je ugotovil, da je blagajnik pravilno vodil blagajniško knjigo, ki je bila na preskok pregledana z dokumentacijo vred za čas od 27. septembra 1972 do vključno 15. maja 1974. Finančni rezultat se ujema z zadnjim bančnim izpisom, kakor tudi s prešteto gotovino. Pregledani so bili tudi sejni zapisniki, ki so v redu

podpisani ter seznam članov Muzejskega društva.

Nadzorni odbor je prisostvoval vsem sejam upravnega odbora ter je bil tako v vsem seznanjen z dogajanjem v društvu.

Za dosedanjí upravni odbor predlagam razrešnico.

Nadaljevanje zbora

Sledilo je glasovanje o razrešnici dosedanjemu društvenemu upravnemu odboru, ki je bila soglasno sprejeta.

Nato je dr. Berčič prebral predlog spremenjenih društvenih pravil, ki je bil soglasno sprejet.

Sledile so volitve, in sicer najprej novega predsednika, za katerega je občni zbor soglasno izvolil Zdravko Krvino. Delovni predsednik je nato dal na glasovanje še listo odbornikov: Janez Ahačič, dr. Branko Berčič, Rajko Brank, dr. France Leben, Lojze Malovrh, Marijan Masterl, Majda Oman, Andrej Pavlovce in Franci Štukl. S pripombo, da so v odboru tudi predstavniki društvenih pododborov iz Železnikov in Žirov, ZZBNOV, šol, SZDL, turistične zveze in Ljubljanskega regionalnega zavoda za spomeniško varstvo ter da sta v odboru po službeni dolžnosti tudi predstavnika muzeja in arhiva, so prisotni predlagane odbornike soglasno izvolili. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Dušan Ogrizek, Jože Krašovec in Blaž Gortnar.

Novi predsednik društva Zdravko Krvina je predlagal občnemu zboru izvoli-

tev častnih članov, kar sodi v pristojnost zbora. Dr. Pavleta Blaznika in prof. Franceta Planino je občni zbor z navdušenjem razglasil za častnega člana in jima je predsednik Krvina izročil častni diplom. Najprej se je za izkazano čast zahvalil dr. Blaznik, ki je dejal, da se s hvaležnostjo spominja vseh sodelavcev v odboru in zunaj njega. Mnogi so danes že pokojni. Toda težko bi vzdržal na tem odgovornem mestu brez pomoči prijatelja Franceta Planina in se mu je še enkrat zahvalil za resnično prijateljsko sodelovanje. Nato je še France Planina ginjeno opisal njuno skupno pot, ki je vodila društvo od uspeha do uspeha.

Dr. Berčič je nato dal občnemu zboru v potrditev enkratni statutarni sklep: »Zaradi izrednih zaslug za ustanovitev in za delovanje Muzejskega društva od leta 1936 do danes, izvoli Muzejsko društvo na današnjem občnem zboru dr. Pavleta Blaznika, dolgoletnega predsednika, in Franceta Planino, dolgoletnega gospodarja in podpredsednika, za dosmrtna častna člana društvenega odbora z vsemi pravicami redno voljenih odborovih članov.« Predlog je bil sprejet z aplavzom.

Novi predsednik Zdravko Krvina se je zahvalil za izkazano zaupanje in izvolitev na odgovorno mesto predsednika Muzejskega društva. Ker pod točko slučajnosti dnevnega reda ni bilo nobenih pripomb več, je bil občni zbor končan, narkar je France Planina še predaval o Loku ob barvnih diapozitivih.

PRAVILA MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI

Ustanovitev

1. člen

Prebivalci škofjeloškega območja in njihovi prijatelji združujejo svoj interes za pospeševanje domoznastva na ozemlju nekdanjega freisinškega loškega gospostva v Muzejskem društvu, ki je bilo ustanovljeno leta 1937 in ima sedež v Škofji Loki (v nadaljnjem besedilu: društvo).

Območje društvenega delovanja je geografsko omejeno na ozemlje nekdanjega loškega gospostva in obsega mesto Škofjo Loko z okolico, del Sorškega polja, Poljansko dolino in Selško dolino.

Namen

2. člen

Društvo dosega svoj namen s tem, da:

— zbira in organizirano povezuje škofjeloške občane, loške rojake in druge zainteresirane osebe, ki želijo sodelovati pri pospeševanju domoznastva na loškem ozemlju v zgodovinskem, zemljepisnem, narodopisnem in prirodopisnem pogledu;

— prireja za društvene člane razgovore o lastnih in tujih opazovanjih, ki zadevajo poznavanje loškega ozemlja, prireja poljudna in znanstvena predavanja, ekskurzije, razstave in podobne aktivnosti;